Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 3. júna 2021 [1]

Vec C-119/20

Līga Šenfelde,
účastníci konania:
Lauku atbalsta dienests (Úrad pre rozvoj vidieka, Lotyšsko)
(Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti v poľnohospodárstve)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko)]

„Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) – Podpora rozvoja vidieka Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka (EPFRV) – Nariadenie (EÚ) č. 1305/2013 – Článok 19 ods. 1 písm. a) – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti – Pomoc pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov – Pomoc pre mladých poľnohospodárov – Sukcesívne žiadosti o obe pomoci – Prípustnosť – Podmienky“

I. Úvod

1. Môžu poľnohospodári získať v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) okrem podpory pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov aj podporu pre mladých poľnohospodárov?

2. V tom spočíva podstata otázky položenej zo strany Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko) v predloženom návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Pri zodpovedaní tejto otázky je potrebné zohľadniť skutočnosť, že tak mladí poľnohospodári, ako aj rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov sú oblasti podporované takzvanou pomocou na začatie podnikateľskej činnosti. Táto pomoc je súčasťou opatrení na rozvoj poľnohospodárskych podnikov, ktoré majú osobitný význam pre rozvoj vidieka.

[1] Jazyk prednesu: nemčina.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Nariadenie č. 1305/2013

3. Právny rámec relevantný pre pomoc na začatie podnikateľskej činnosti, o ktorú ide v tejto veci, tvorí v prvom rade nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) [2].

4. Odôvodnenie 17 nariadenia č. 1305/2013 znie:

„Pre rozvoj vidieckych oblastí je nevyhnutné vytváranie a rozvoj novej hospodárskej činnosti v podobe nových poľnohospodárskych podnikov…… Opatrenie na rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti by malo mladým poľnohospodárom uľahčiť [prvé – *neoficiálny preklad*] začatie podnikateľskej činnosti a štrukturálne prispôsobenie ich podnikov po ich zriadení. … Podnecovať by sa mal aj rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, ktoré sú potenciálne hospodársky životaschopné. S cieľom zabezpečiť životaschopnosť nových hospodárskych činností podporovaných v rámci tohto opatrenia by sa podpora mala podmieniť predložením podnikateľského plánu. Podpora na začatie podnikateľskej činnosti by sa mala vzťahovať iba na počiatočné obdobie života takéhoto podniku a nemala by sa z nej stať prevádzková pomoc. Preto ak sa členské štáty rozhodnú poskytnúť pomoc v splátkach, takéto splátky by sa mali vzťahovať na obdobie najviac päť rokov. …

V záujme riešenia problémov mladých poľnohospodárov v súvislosti s prístupom k pôde sú členské štáty schopné ponúkať túto pomoc aj v kombinácii s inými formami podpory, napríklad za pomoci finančných nástrojov.“

5. Článok 2 ods. 1 druhý pododsek písm. n) nariadenia č. 1305/2013 definuje výraz „mladý poľnohospodár“ ako:

„osoba, ktorá nemá v čase podania žiadosti viac ako 40 rokov, má primerané zručnosti a spôsobilosti potrebné na výkon zamestnania a prvýkrát zakladá poľnohospodársky podnik [začína pôsobiť v poľnohospodárskom podniku – *neoficiálny preklad*] ako najvyšší predstaviteľ uvedeného podniku“.

6. Článok 5 ods. 1 tohto nariadenia obsahuje priority Únie pre rozvoj vidieka:

„…

2. posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva vo všetkých regiónoch… so zameraním na tieto oblasti:

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 17. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 487), zmenené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2016/142 z 2. decembra 2015 (Ú. v. EÚ L 28, 2016, s. 8). Nariadenie č. 1305/2013 bolo medzitým ešte viackrát zmenené, naposledy delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2021/399 z 19. januára 2021 (Ú. v. EÚ L 79, 2021, s. 1). Zmeny relevantné pre toto konanie sú objasnené nižšie (pozri bod 11 a nasl. a bod 58 a nasl. nižšie).

a) zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh…;

b) uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny.

…

6. podpora… hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach so zameraním na tieto oblasti:

a) uľahčenie… zakladania a rozvoja malých podnikov…“

7. Podľa článku 6 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 1305/2013 pôsobí EPFRV v členských štátoch prostredníctvom programov rozvoja vidieka.

8. Článok 19 nariadenia č. 1305/2013 sa týka rozvoja poľnohospodárskych podnikov:

„1. Podpora v rámci tohto opatrenia sa vzťahuje na:

a) pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre:

i) mladých poľnohospodárov,

ii) nepoľnohospodárske činnosti vo vidieckych oblastiach,

iii) rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov,

…

2. Podpora podľa odseku 1 písm. a) bodu i) sa poskytuje mladým poľnohospodárom.

…

Podpora podľa odseku 1 písm. a) bodu iii) sa poskytuje malým poľnohospodárskym podnikom tak, ako ich vymedzujú členské štáty.

…

4. Podpora podľa odseku 1 písm. a) je podmienená predložením podnikateľského plánu. Realizácia podnikateľského plánu sa musí začať do deväť mesiacov od dátumu rozhodnutia o poskytnutí pomoci.

V prípade mladých poľnohospodárov poberajúcich podporu podľa odseku 1 písm. a) bodu i) sa v podnikateľskom pláne uvádza, že mladý poľnohospodár musí do 18 mesiacov odo dňa začatia činnosti splniť požiadavky na aktívneho poľnohospodára podľa článku 9 nariadenia (EÚ) č. 1307/2013.

Členské štáty stanovia horné a dolné prahové hodnoty pre povolenie prístupu poľnohospodárskym podnikom k podpore podľa odseku 1 písm. a) bodov i) a iii). Dolná prahová

hodnota pre podporu podľa odseku 1 písm. a) bodu i) je vyššia ako horná prahová hodnota pre podporu podľa odseku 1 písm. a) bodu iii). Podpora sa obmedzuje na poľnohospodárske podniky, ktoré vyhovujú vymedzeniu mikropodnikov a malých podnikov.

5. Podpora podľa odseku 1 písm. a) sa vypláca najmenej v dvoch splátkach počas obdobia najviac piatich rokov. Splátky môžu byť degresívne. Úhrada poslednej splátky podľa odseku 1 písm. a) bodov i) a ii) je podmienená správnou realizáciou podnikateľského plánu.

6. Maximálna suma podpory podľa odseku 1 písm. a) sa stanovuje v prílohe II. Členské štáty pri vymedzovaní sumy podpory podľa odseku 1 písm. a) bodov i) a ii) zohľadňujú aj sociálno-ekonomickú situáciu v oblasti programu.

…“

9. Podľa prílohy II nariadenia č. 1305/2013 predstavuje maximálna suma podpory podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) 70 000 eur na mladého poľnohospodára [3] a maximálna suma podpory podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu iii) 15 000 eur na malý poľnohospodársky podnik.

10. Podľa orientačného zoznamu v prílohe VI tohto nariadenia patrí rozvoj poľnohospodárskych podnikov podľa článku 19 k opatreniam osobitného významu pre viacero priorít Únie pre rozvoj vidieka.

2. Nariadenie 2017/2393

11. Odôvodnenie 1 nariadenia 2017/2393 [4], ktoré zmenilo najmä nariadenie č. 1305/2013 po období relevantnom pre prebiehajúce konanie, znie takto:

„S cieľom zabezpečiť právnu istotu a harmonizovanú a nediskriminačnú implementáciu podpory pre mladých poľnohospodárov je potrebné stanoviť, že v rámci rozvoja vidieka ‚dátum začatia pôsobenia v poľnohospodárskom podniku‘, uvedený v nariadení… (EÚ) č. 1305/2013…, znamená dátum, keď žiadateľ vykoná alebo dokončí úkon súvisiaci so začatím pôsobenia v poľnohospodárskom podniku po prvýkrát, a že žiadosť o podporu sa má predložiť najneskôr 24 mesiacov po tomto dátume. …“

12. Článok 1 bod 1 písm. b) nariadenia 2017/2393 doplnil do článku 2 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 1305/2013 nové písmeno s), podľa ktorého „‚dátum začatia pôsobenia v podniku‘ je dátum, keď žiadateľ vykoná alebo ukončí úkon (úkony) súvisiaci (súvisiace) so začatím pôsobenia v podniku uvedeným v písmene n)“.

[3] Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020 (Ú. v. EÚ L 437, 2020, s. 1) sa do tejto prílohy doplnil ďalší odsek: „Táto suma sa môže zvýšiť maximálne o ďalších 30 000 EUR v prípade operácií financovania z finančných prostriedkov uvedených v článku 58a ods. 1“ Tento fond slúži na financovanie opatrení, ktoré sú určené na riešenie vplyvu krízy spôsobenej ochorením COVID-19.

[4] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 13. decembra 2017, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), nariadenie (EÚ) č. 1306/2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky, nariadenie (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a nariadenie (EÚ) č. 652/2014, ktorým sa stanovuje hospodárenie s výdavkami týkajúcimi sa potravinového reťazca, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, ako aj zdravia rastlín a rastlinného rozmnožovacieho materiálu (Ú. v. EÚ L 350, 2017, s. 15).

13. Podľa štvrtého pododseku článku 19 ods. 4 nariadenia č. 1305/2013, ktorý bol takisto novo doplnený článkom 1 bodom 7 písm. a) nariadenia 2017/2393, členské štáty vymedzia úkony uvedené v článku 2 ods. 1 písm. s) v programoch rozvoja vidieka.

14. Článkom 1 bodom 7 písm. a) nariadenia 2017/2393 bol okrem toho do článku 19 ods. 4 nariadenia č. 1305/2013 doplnený nový prvý pododsek, podľa ktorého „žiadosť o podporu podľa odseku 1 písm. a) bodu i) sa predkladá najneskôr 24 mesiacov od dátumu začatia pôsobenia v podniku“.

3. Nariadenie č. 1307/2013

15. Podľa článku 9 ods. 2 tretieho pododseku nariadenia (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky [5] sa považuje „osoba alebo skupina osôb… za aktívneho poľnohospodára, ak… preukáže ktorúkoľvek z týchto skutočností:

a) že ročná výška priamych platieb je aspoň 5 % celkových príjmov, ktoré získala z nepoľnohospodárskych činností za posledné účtovné obdobie, za ktoré je takýto dôkaz k dispozícii;

b) že jej poľnohospodárske činnosti nie sú nepodstatné;

c) že jej hlavným obchodným alebo podnikateľským cieľom je výkon poľnohospodárskej činnosti.“

4. Usmernenia pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020

16. Usmernenia Európskej únie o štátnej pomoci v odvetviach poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach na roky 2014 až 2020 (ďalej len „Usmernenia pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020“) [6] stanovujú podľa ich bodu 4 podmienky a kritériá, na základe ktorých možno považovať pomoc členských štátov pre odvetvia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a pre vidiecke oblasti za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

17. Podľa bodu 23 písm. a) Usmernení pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 sa tieto usmernenia vzťahujú najmä na pomoc pre opatrenia v odvetví poľnohospodárstva, ktoré nepatria do rámca programu rozvoja vidieka podľa článku 6 nariadenia č. 1305/2013 [7].

18. Body 99 až 107 Usmernení pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 stanovujú pod nadpisom „Kumulácia pomoci“ najmä toto:

„(99) Pomoc sa môže poskytovať súčasne podľa niekoľkých schém alebo sa môže kumulovať s pomocou ad hoc za predpokladu, že celková výška štátnej pomoci na činnosť alebo projekt nepresiahne stropy pomoci stanovené v týchto usmerneniach.

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 17. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 608). Neskoršie zmeny tohto nariadenia sa citovaných ustanovení netýkajú.

[6] 2014/C 204/01 (Ú. v. EÚ C 204, 2014, s. 1), v znení oznámenia Komisie, ktorým sa menia Usmernenia (2015/C 390/05) (Ú. v. EÚ C 390, 2015, s. 4).

[7] Bod 7 vyššie.

…

(107) … Pomoc mladým poľnohospodárom na začatie podnikateľskej činnosti a rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov uvedená v oddiele 1.1.2 by sa nemala kumulovať s pomocou na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov alebo rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov uvedenou v článku 19 ods. 1 písm. a) bodoch i) a iii) nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, ak by v dôsledku takejto kumulácie výška pomoci presiahla hodnotu stanovenú v týchto usmerneniach."

19. Časť II oddiel 1.1.2 Usmernení pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 sa týka pomoci na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov. V tejto súvislosti sú v tomto konaní významné najmä body 174, 177 a 184:

„(174) Komisia bude pomoc mladým poľnohospodárom na začatie podnikateľskej činnosti a rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. c) zmluvy, ak je v súlade so spoločnými zásadami posudzovania uvedenými v týchto usmerneniach a spĺňa tieto podmienky.

…

(177) Členské štáty musia stanoviť horné a dolné prahové hodnoty… na prístup k pomoci mladým poľnohospodárom na začatie podnikateľskej činnosti a rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov. Dolná prahová hodnota na prístup k pomoci mladým poľnohospodárom na začatie podnikateľskej činnosti musí byť vyššia ako horná prahová hodnota na prístup k pomoci na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov.

…

(184) Maximálna výška pomoci sa musí obmedziť na 70 000 eur na mladého poľnohospodára a 15 000 eur na malý poľnohospodársky podnik. Členské štáty pri vymedzovaní výšky pomoci pre mladých poľnohospodárov musia zohľadniť aj sociálno-ekonomickú situáciu v dotknutej oblasti."

B. Lotyšské právo

20. Lotyšsko prevzalo právo Únie dekrétmi č. 292 o rozvoji malých poľnohospodárskych podnikov[8] a č. 323 o mladých poľnohospodároch[9].

21. Bod 1 dekrétu č. 292 stanovuje, že pomoc pre rozvoj mladých poľnohospodárskych podnikov sa poskytuje „formou jednorazovej platby".

22. Z bodu 20 tohto dekrétu vyplýva, že žiadateľ o pomoc môže počas jedného programového obdobia dostať pomoc uvedenú v týchto ustanoveniach len raz.

[8] Dekrét z 9. júna 2015 o ustanoveniach týkajúcich sa postupu poskytovania vnútroštátnej podpory a podpory Európskej únie v rámci podopatrenia „Podpora na začatie podnikateľskej činnosti prostredníctvom rozvoja malých poľnohospodárskych podnikov" v rámci opatrenia „Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti", *Latvijas Vēstnesis* 2015, č. 126.

[9] Dekrét zo 16. júna 2015 o ustanoveniach týkajúcich sa postupu poskytovania vnútroštátnej podpory a podpory Európskej únie v rámci podopatrenia „Podpora pre mladých poľnohospodárov na začatie podnikateľskej činnosti" v rámci opatrenia „Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti", *Latvijas Vēstnesis* 2015, č. 127.

23. Bod 1 dekrétu č. 323 stanovuje, že aj pomoc pre mladých poľnohospodárov sa poskytuje „formou jednorazovej platby“.

III. Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania

24. Dňa 15. septembra 2015 sa pani Līga Šenfeldeová zaregistrovala na lotyšských finančných úradoch ako podnikateľka.

25. Na žiadosť pani Šenfeldeovej z 5. októbra 2015 povolil Lauku atbalsta dienests (Úrad pre rozvoj vidieka, Lotyšsko) 15. januára 2016 pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku.

26. Dňa 27. júla 2016 prevzala pani Šenfeldeová poľnohospodársky podnik „Purenes“ [10], ktorý predtým prevádzkovali jej rodičia.

27. Na účely prevzatia a rozvoja tohto poľnohospodárskeho podniku požiadala 23. augusta 2016 okrem toho o pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov. Medzitým pokračovala v činnostiach, na ktoré dostala prvú pomoc.

28. Rozhodnutím zo 6. januára 2017 Lauku atbalsta dienests (Úrad pre rozvoj vidieka) druhú žiadosť zamietol. Ako odôvodnenie tento úrad uviedol, že podniky, ktoré dostali pomoc, sú zaradené podľa nariadenia č. 1305/2013 do rôznych kategórií a že pomoci sa nemôžu prekrývať. Aj podľa lotyšského práva môže žiadateľ dostať buď len pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, alebo pomoc pre mladých poľnohospodárov.

29. Opravné prostriedky, ktoré pani Šenfeldeová podala na Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko) a Administratīvā apgabaltiesa (Regionálny správny súd, Lotyšsko) a ktorými chcela dosiahnuť schválenie druhej žiadosti, neboli úspešné.

30. V rámci kasačného opravného prostriedku zastáva pani Šenfeldeová naďalej názor, že prijímatelia pomoci pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov môžu okrem toho získať podporu aj ako mladí poľnohospodári.

31. Uznesením z 24. februára 2020, ktoré bolo Súdnemu dvoru doručené 28. februára 2020, Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd) preto konanie prerušil a predložil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 spolu s inými ustanoveniami uvedeného nariadenia a Usmerneniami pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 vykladať v tom zmysle, že

1. poľnohospodár stráca postavenie „mladého poľnohospodára“ len preto, lebo pred dvoma rokmi dostal pomoc na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov stanovenú v článku 19 ods. 1 písm. a) bode iii) nariadenia č. 1305/2013,

2. uvedené predpisy dovoľujú členským štátom prijať právne predpisy, podľa ktorých sa poľnohospodárovi nevyplatí pomoc stanovená v článku 19 ods. 1 písm. a) bode i) nariadenia č. 1305/2013, ak mu už bola poskytnutá pomoc stanovená v bode iii) uvedeného ustanovenia,

[10] Zjavne pomenovaný podľa záružlia močiarneho (*Caltha palustris*), v lotyštine *purva purene*.

3. členský štát je oprávnený odmietnuť uplatnenie kumulácie pomoci na poľnohospodára, ak nebolo dodržané poradie kumulácie stanovené v programe rozvoja vidieka dohodnutom s Európskou komisiou?“

32. V konaní pred Súdnym dvorom odovzdali písomné pripomienky pani Šenfeldeová, Lotyšská republika a Európska komisia.

IV. Právna analýza

33. Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) sa zakladá na dvoch pilieroch. Opatreniami prvého piliera sú napríklad priame platby. Druhý pilier SPP, politiku rozvoja vidieka, upravuje nariadenie č. 1305/2013. Opatrenia na rozvoj vidieka sa vykonávajú v strategickom rámci pomocou programov, ktoré sú v súlade s prioritami Únie pre rozvoj vidieka.[11] K prioritám uvedeným v nariadení č. 1305/2013 patria najmä vstup kvalifikovaných poľnohospodárov do odvetvia poľnohospodárstva a generačná výmena, ako aj zakladanie a rozvoj malých podnikov.[12]

34. Osobitný význam pre tieto priority[13] má rozvoj poľnohospodárskych podnikov podľa článku 19 nariadenia č. 1305/2013. Podľa článku 19 ods. 1 písm. a) sa podpora v rámci tohto opatrenia vzťahuje na pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov [bod i)], nepoľnohospodárske činnosti vo vidieckych oblastiach [bod ii)] a rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov [bod iii)].

35. V tomto konaní lotyšské úrady zamietli pani Šenfeldeovej ako mladej poľnohospodárke podporu, pretože už dostala pomoc pre malý poľnohospodársky podnik.

36. Z toho vyplýva otázka, či je podľa relevantného práva Únie vylúčená podpora pre mladých poľnohospodárov podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013, keď sa už čerpala pomoc pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov podľa bodu iii) tohto ustanovenia (prvá časť prejudiciálnej otázky, pozri časť A). V druhom kroku je potom potrebné preskúmať, aký rozsah právomoci ostáva v tejto súvislosti členským štátom (druhá a tretia časť prejudiciálnej otázky, pozri časť B).

A. O možnosti podľa práva Únie sukcesívnych žiadostí o pomoc na začatie podnikateľskej činnosti podľa článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 jednak pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, ako aj pre mladých poľnohospodárov (prvá časť prejudiciálnej otázky)

37. Prvou časťou prejudiciálnej otázky sa vnútroštátny súd chce dozvedieť, či sa má článok 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 vykladať v tom zmysle, že poľnohospodár stráca postavenie mladého poľnohospodára, keď už dostal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku.

[11] Pozri článok 6 ods. 1 nariadenia č. 1305/2013 (bod 7 vyššie), ako aj bod 7 Usmernení pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020.

[12] Pozri článok 5 ods. 1 nariadenia č. 1305/2013 (bod 6 vyššie).

[13] Pozri orientačný zoznam v prílohe VI nariadenia č. 1305/2013 (bod 10 vyššie).

38. Má sa to chápať tak, že sa má objasniť, či možno žiadať o pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov aj vtedy, keď poľnohospodár už dostal pomoc pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov. Na zodpovedanie tejto otázky je potrebné preskúmať podmienky získania oboch týchto druhov pomoci.

39. Pritom sa v prvom rade preukáže, že podmienky získania pomoci pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane vyžadujú rozdielne veľkosti podnikov, takže nie je možné splniť tieto podmienky v rovnakom čase (pozri v tejto súvislosti bod 1). V tejto súvislosti sa ale vynára otázka, či a v prípade kladnej odpovede, v akom rozsahu môžu byť prípustné sukcesívne žiadosti o obe pomoci, keď sa, tak ako v tomto prípade, rozdielne podmienky veľkosti podniku splnia postupne, pretože podnik prostredníctvom prvej pomoci mohol dosiahnuť veľkosť vyžadovanú pre žiadosť o druhú pomoc (pozri v tejto súvislosti bod 2).

1. Požiadavky na získanie pomoci na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane

40. Podpora v rámci článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013 sa podľa článku 19 ods. 2 prvého pododseku poskytuje „mladým poľnohospodárom“. To sú podľa článku 2 ods. 1 druhého pododseku písm. n) toho istého nariadenia osoby, ktoré nemajú v čase podania žiadosti viac ako 40 rokov, majú primerané zručnosti a spôsobilosti potrebné na výkon zamestnania a prvýkrát zakladajú poľnohospodársky podnik ako najvyšší predstavitelia uvedeného podniku. Podľa prílohy II nariadenia č. 1305/2013 dosahuje maximálna suma podpory podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) 70 000 eur na mladého poľnohospodára.

41. Podpora podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu iii) nariadenia č. 1305/2013 sa poskytuje pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, pričom definovanie pojmu „malých poľnohospodárskych podnikov“ je podľa článku 19 ods. 2 tretieho pododseku vecou členských štátov. Tým môžu členské štáty pri stanovení podmienok podpory v rámci článku 19 ods. 1 písm. a) bodu iii) zohľadňovať ich aktuálne poľnohospodárske štruktúry. Podľa prílohy II nariadenia č. 1305/2013 dosahuje maximálna suma podpory podľa tohto ustanovenia 15 000 eur na malý poľnohospodársky podnik.

42. Článok 19 ods. 4 tretí pododsek prvá veta nariadenia č. 1305/2013 stanovuje, že členské štáty stanovia horné a dolné prahové hodnoty [14] pre povolenie prístupu poľnohospodárskym podnikom k podpore podľa odseku 1 písm. a) bodov i) a iii). Tieto prahové hodnoty sa určia pre výrobný potenciál poľnohospodárskeho podniku meraný ako „štandardný výstup“ alebo ako jeho ekvivalent. [15] Keďže ide o výrobný *potenciál*, je možné, že žiadateľ v čase podania žiadosti ešte takúto produkciu nemusí preukazovať. Ako vysvetľuje Komisia v jej pokynoch k článku 19 nariadenia č. 1305/2013, musí žiadateľ v takýchto prípadoch preukázať, že má potenciál (pokiaľ ide o výrobné faktory, ako sú pôda, zvieratá atď.), aby dosiahol určitú úroveň výroby. [16]

[14] V súčasnosti sa v tomto ustanovení nachádza aj vsuvka „na prijímateľa alebo podnik“, ktorá bola doplnená článkom 1 bodom 7 písm. a) nariadenia 2017/2393 (pozri poznámku pod čiarou 4 vyššie).

[15] Pozri odôvodnenie 5, ako aj článok 5 ods. 2 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 807/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 1305/2013 a ktorým sa zavádzajú prechodné ustanovenia (Ú. v. EÚ L 227, 2014, s. 1), zmeneného delegovaným nariadením (EÚ) 2015/1367 (Ú. v. EÚ L 211, 2015, s. 7).

[16] Pozri oddiely 4.3.1. a 4.3.3. (s. 10 a 12) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013*, verzia z novembra 2014, dostupná pre členské štáty v databáze CircaBC.

43. Podľa článku 19 ods. 4 tretieho pododseku druhej vety nariadenia č. 1305/2013 musí byť pri stanovení horných a dolných prahových hodnôt pre povolenie prístupu poľnohospodárskym podnikom k podpore podľa odseku 1 písm. a) bodov i) a iii) dolná prahová hodnota pre podporu mladých poľnohospodárov podľa bodu i) vyššie ako horná prahová hodnota pre podporu rozvoja malých poľnohospodárskych podnikov podľa bodu iii).

44. Ako vysvetľuje Komisia vo svojich pokynoch k článku 19 nariadenia č. 1305/2013 [17] a ako uvádzajú Komisia a Lotyšsko v tomto konaní, znamená to inými slovami, že vstupná prahová hodnota pre mladého poľnohospodára, t. j. najnižšia výrobná hodnota jeho podniku, musí byť pre získanie podpory podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) vyššia ako maximálna výrobná hodnota malého poľnohospodárskeho podniku, ktorý žiada o podporu podľa bodu iii) tohto ustanovenia. Podľa údajov účastníkov tohto prejudiciálneho konania sa musí preto podľa lotyšských predpisov výrobný potenciál malého poľnohospodárskeho podniku pohybovať medzi 2 000 a 15 000 eur, zatiaľ čo výrobný potenciál mladého poľnohospodára musí byť v rozmedzí od 15 000 do 70 000 eur.

45. Keďže dolná prahová hodnota pre povolenie prístupu mladých poľnohospodárov k podpore je preto vždy vyššia ako horná prahová hodnota prístupu k podpore pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, nemôžu byť podmienky pre oba tieto druhy pomoci na začatie podnikateľskej činnosti splnené súčasne. Ak sa totiž podnik nachádza pod hornou prahovou hodnotou pre povolenie prístupu k podpore pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, nevyhnutne sa nachádza aj pod dolnou prahovou hodnotou pre prístup k podpore pre mladých poľnohospodárov. Naopak podnik, ktorého veľkosť prekračuje dolnú prahovú hodnotu, sa nevyhnutne nachádza aj nad hornou prahovou hodnotou pre prístup k podpore pre malé poľnohospodárske podniky.

46. Tieto vzájomne sa vylučujúce kritéria pomoci na začatie podnikateľskej činnosti podľa článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane vyplývajú z toho, že obe tieto opatrenia podpory majú sledovať rozdielnym a vzájomne sa dopĺňajúcim spôsobom spoločný cieľ tohto ustanovenia, a to rozvoj poľnohospodárskych podnikov prostredníctvom pomoci na začatie podnikateľskej činnosti.

47. Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013, ktorá podporuje prvé začatie činnosti mladého poľnohospodára ako vlastníka poľnohospodárskeho podniku, má na jednej strane podporovať vstup poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä uľahčovať generačnú výmenu, čo je v súlade s prioritou Únie pre rozvoj vidieka. [18] Potvrdzujú to takisto ďalšie povinnosti, ktoré s podporou mladých poľnohospodárov súvisia. Podľa nich musia totiž takto podporované osoby pôsobiť ako aktívni poľnohospodári [19] a skutoční vlastníci podniku, t. j. musia svoj podnik skutočne riadiť. [20] Tým je zabezpečené, že budú aj v skutočnosti pôsobiť ako

[17] Pozri oddiely 4.3.1. a 4.3.3. (s. 10 a 11) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (poznámka pod čiarou 16 vyššie). Pozri aj návrhy generálnej advokátky Campos Sánchez-Bordona vo veci Région wallonne (pomoc pre mladých poľnohospodárov) (C-830/19, EU:C:2021:100, bod 67 a nasl.).

[18] Pozri článok 5 ods. 1 bod 2 písm. b) nariadenia č. 1305/2013 (bod 6 vyššie).

[19] Pozri článok 19 ods. 4 druhý pododsek nariadenia č. 1305/2013 v spojení s článkom 9 ods. 2 tretím pododsekom nariadenia č. 1307/2013 (body 8 a 15 vyššie).

[20] Pozri článok 2 nariadenia č. 807/2014 (bod 15 vyššie, ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci Région wallonne (Pomoc pre mladých poľnohospodárov) (C-830/19, EU:C:2021:100, body 84 a nasl.).

vlastníci podniku a že ich poľnohospodárska činnosť bude ich hlavným predmetom činnosti alebo aspoň jeho podstatnou časťou. Pritom nie je podstatné, či začatie činnosti prebieha založením nového alebo prevzatím už existujúceho podniku.

48. Na rozdiel od toho má pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu iii) nariadenia č. 1305/2013 podporovať rozvoj, t. j. štrukturálne zlepšenie situácie už existujúcich malých poľnohospodárskych podnikov. V tomto prípade teda ide o zachovanie a zlepšenie už existujúcich poľnohospodárskych štruktúr, ktoré vytvárajú vidiek. Podľa odôvodnenia 17 nariadenia č. 1305/2013 by sa podpora mala poskytovať len potenciálne hospodársky životaschopným podnikom.[21] Majitelia takýchto štruktúr majú byť ale podporou motivovaní k tomu, aby svoje podniky naďalej prevádzkovali a rozvíjali, aj keď ide o veľmi malé podniky, ktorých zisk nemusí zodpovedať hlavnej časti príjmov vlastníka podniku alebo má čiastočne samozásobiteľský charakter. Aj zachovanie týchto štruktúr vlastne vedie aj k zachovaniu životaschopnosti vidieka a bráni jeho devastácii a vymieraniu vidieckych štruktúr.

49. Pomoc pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane sa teda zameriava na dva rozdielne okruhy príjemcov podpory, ktorí vlastným spôsobom prispievajú k zachovaniu a rozvoju vidieka. Ako uvádza Komisia vo svojich pokynoch k článku 19 nariadenia č. 1305/2013, má skutočnosť, že tieto dva druhy pomoci sú určené pre rôznych prijímateľov, prispieť aj k tomu, aby sa obmedzené prostriedky podpory používali cielene a aby sa zabránilo tzv. „účinkom mŕtvej váhy“[22]. Tie vznikajú v situácii, keď sa pomoc poskytuje na vykonávanie opatrení, ktoré by príjemcovia vykonali aj tak, t. j. aj bez získania pomoci. Prevencia takýchto účinkov mŕtvej váhy je v súlade so všeobecnou zásadou podpory z finančných prostriedkov Únie, podľa ktorej má každá pomoc sledovať špeciálny stimulačný účinok.

50. Podoba režimu pomoci na začatie podnikateľskej činnosti podľa článku 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 má teda zabrániť tomu, aby si mladí poľnohospodári, ktorých plánované činnosti v súlade s vyššie uvedeným výkladom nesmú byť zanedbateľného rozsahu, jednoducho zobrali ako „mŕtvu váhu“ v porovnaní s tým relatívne malú pomoc vo výške najviac 15 000 eur[23] pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, hoci získanie tejto pomoci nijako neovplyvňuje ich rozhodnutie podnikať ako mladý poľnohospodár.

51. Ako je to ale v prípade totožnom s prípadom v tomto konaní, keď sa v relatívne krátkom období postupne dosiahne relevantná predpísaná veľkosť podniku jednak pre získanie pomoci pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov a jednak pre mladých poľnohospodárov najmä vďaka tomu, že príjemkyňa podpory mohla vďaka získaniu prvej pomoci adekvátne zvýšiť svoj výrobný potenciál a zrejme až na základe toho sa dostala do situácie, že začala uvažovať o začatí činnosti v postavení mladej poľnohospodárky? Má byť aj v takomto prípade, v súlade s pripomienkami Lotyšska a Komisie, žiadanie o obe pomoci vylúčené, hoci príjemkyňa pomoci realizuje jeden z hlavných cieľov nariadenia č. 1305/2013, a to prevzatie poľnohospodárskeho podniku mladým poľnohospodárom?

[21] Pozri bod 4 vyššie.

[22] Pozri odsek 43.1. (s. 10) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (bod 16 vyššie).

[23] Pozri body 9 a 41 vyššie.

2. Žiadosť o pomoc pre mladých poľnohospodárov po získaní pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku pri postupnom splnení relevantného predpisu o veľkosti podniku – zásadná prípustnosť a podmienky

52. Názor, že poľnohospodár, ktorý už dostal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, už nemôže dostať pomoc pre mladých poľnohospodárov, aj keď jeho podnik medzičasom už dosiahol potrebnú veľkosť, v tejto veci zastáva Lotyšsko aj Komisia, ale z rozdielnych dôvodov.

53. Lotyšsko opiera svoj názor o argument, ktorý uviedli už lotyšské orgány v konaní vo veci samej. Podľa neho poľnohospodár, ktorý už získal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, už nemôže splniť podmienky na získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov. Totiž aj keď výrobný potenciál jeho podniku už dosiahol na to nevyhnutnú veľkosť, nejde pri ňom už o „mladého poľnohospodára“ v zmysle článku 2 ods. 1 druhého pododseku písm. n) nariadenia č. 1305/2013. Nemožno totiž vychádzať z toho, že tak ako to požaduje toto ustanovenie, „prvýkrát zakladá poľnohospodársky podnik [začína pôsobiť v poľnohospodárskom podniku – *neoficiálny preklad*] ako najvyšší predstaviteľ uvedeného podniku“, keďže nevyhnutne musel už predtým, a to najneskôr v momente čerpania pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, začať podnikať ako poľnohospodár.

54. Komisia naopak zastáva názor, že poľnohospodár nestráca vlastnosť mladého poľnohospodára len preto, že už dostal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku. Nariadenie č. 1305/2013 v znení nariadenia 2017/2393,[24] ktoré možno aplikovať aj na výklad právneho stavu relevantného pre toto konanie,[25] totiž stanovuje, že o pomoc pre mladých poľnohospodárov možno požiadať najneskôr 24 mesiacov od dátumu začatia pôsobenia v podniku. Podmienku „prvého začatia pôsobenia“ nevyhnutnú pre žiadosť o pomoc pre mladých poľnohospodárov možno preto považovať za splnenú počas dvoch rokov po začatí pôsobenia v poľnohospodárskom podniku, aj keď mladý poľnohospodár v tomto období najprv požiadal o pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku a jeho podnik až potom narástol do veľkosti nevyhnutnej pre pomoc pre mladých poľnohospodárov.

55. Aj napriek tomu ale podľa názoru Komisie bráni zmysel a účel pravidiel podpory pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane aj v tomto prípade druhej podpore, keďže obe druhy pomoci sú jednoducho určené pre rôzne okruhy prijímateľov, a preto sa nemôžu kumulovať.

56. S analýzou Komisie je v prvom rade potrebné súhlasiť v tom rozsahu, že poľnohospodár skutočne nestráca vlastnosť mladého poľnohospodára preto, že v lehote 24 mesiacov pred podaním žiadosti o pomoc pre mladého poľnohospodára získal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku [pozri v tejto súvislosti bod a) nižšie]. Naopak v súvislosti s možnosťou sukcesívneho získania oboch druhov pomoci je potrebné analýzu Komisie spresniť: Je pravda, že oba druhy pomoci nemožno v plnej výške kumulovať. V každom prípade je ale možné požiadať o oba druhy pomoci a získať ich, keď sa suma pomoci získaná v rámci prvej pomoci započíta do sumy získanej v rámci druhej pomoci [pozri v tejto súvislosti bod b) nižšie]. Toto riešenie je jednak v súlade so životnou realitou mladých poľnohospodárov, ako aj s cieľmi ich podpory podľa nariadenia č. 1305/2013 [pozri v tejto súvislosti bod c) nižšie].

[24] Bod 4 vyššie.

[25] Pozri v tejto súvislosti aj body 59 a 60 nižšie.

a) Lehota na podanie žiadosti o získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov a splnenie na to potrebných podmienok

57. Ako už bolo uvedené, „mladý poľnohospodár“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. n) nariadenia č. 1305/2013 je osoba, ktorá prvýkrát začína pôsobiť v poľnohospodárskom podniku ako najvyšší predstaviteľ uvedeného podniku. [26]

58. V znení nariadenia č. 1305/2013 relevantnom v tejto veci nebol pojem „prvého začatia pôsobenia“ bližšie definovaný. Táto skutočnosť sa následne preukázala ako zjavne problematická. Na jednej strane sa totiž zdalo byť jasné, že začatie pôsobenia je proces trvajúci počas určitého obdobia, a nie presne určiteľný okamih. [27] Na druhej strane je ale potrebné stanoviť presný moment, od ktorého plynú určité lehoty, najmä lehota na podanie žiadosti o udelenie pomoci pre mladých poľnohospodárov. [28] V tejto súvislosti síce z nariadenia č. 1305/2013 v znení relevantnom v tomto konaní nevyplýva, že návrh na podporu pre mladého poľnohospodára musí byť podaný už pred ukončením začatia pôsobenia. Zostalo ale nejasné, ako dlho po založení môže mladý poľnohospodár podať žiadosť.

59. V súlade s tým bolo cieľom nariadenia 2017/2393 podľa jeho odôvodnenia 1 zabezpečiť v tejto súvislosti právnu istotu a harmonizovanú a nediskriminačnú implementáciu podpory pre mladých poľnohospodárov. Na tento účel bolo potrebné stanoviť, že dátum začatia pôsobenia v poľnohospodárskom podniku znamená dátum, keď žiadateľ vykoná alebo dokončí úkon súvisiaci so začatím pôsobenia v poľnohospodárskom podniku po prvýkrát, pričom členské štáty majú stanoviť, o aké úkony v tejto súvislosti ide, a že žiadosť o podporu sa má predložiť najneskôr 24 mesiacov po tomto dátume. [29] Nariadenie č. 1305/2013 bolo v tomto zmysle doplnené a upravené. [30]

60. Ustanovenia, ktoré nahradili pôvodné ustanovenia, síce nemôžu automaticky slúžiť na výklad predchádzajúcich ustanovení, pretože ich možno chápať nielen ako objasnenie, ale aj ako obsahovú zmenu právneho stavu. [31] Keďže ale pri týchto zmenách ide výslovne o objasnenia, možno takto zmenené ustanovenia nariadenia č. 1305/2013, hoci nie sú priamo uplatniteľné, použiť aj na výklad právneho stavu rozhodujúceho pre konanie vo veci samej.

61. Preto je v súlade s názorom Komisie aj v súvislosti s týmto právnym stavom potrebné vychádzať z toho, že podmienka „prvého začatia pôsobenia“ je splnená, ak sa žiadosť o pomoc pre mladých poľnohospodárov podá do 24 mesiacov po dátume začatia pôsobenia, a to bez ohľadu na otázku, či sa v rámci tohto obdobia už čerpala pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku.

[26] Pozri body 5 a 40 vyššie.

[27] Pozri oddiel 4.3.1. (s. 9) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (bod 16 vyššie).

[28] Ale aj lehota na začatie realizácie podnikateľského plánu (článok 19 ods. 4 prvý pododsek nariadenia č. 1305/2013, resp. článok 19 ods. 4 druhý pododsek nariadenia č. 1305/2013, zmeneného nariadením 2017/2393), lehota na splnenie podmienok pre aktívnych poľnohospodárov (článok 19 ods. 4 druhý pododsek nariadenia č. 1305/2013, resp. článok 19 ods. 4 tretí pododsek nariadenia č. 1305/2013, zmeneného nariadením 2017/2393) alebo lehota na získanie zručností potrebných na výkon zamestnania (článok 2 ods. 3 nariadenia č. 807/2014 [bod 15 vyššie]). Pre tieto lehoty sa teraz všeobecne za začiatok považuje dátum rozhodnutia o poskytnutí pomoci.

[29] Pozri bod 11 vyššie.

[30] Pozri článok 2 ods. 1 druhý pododsek písm. s), ako aj článok 19 ods. 4 prvý a štvrtý pododsek nariadenia č. 1305/2013, zmeneného nariadením 2017/2393 (bod 12 vyššie a nasl.).

[31] V tejto súvislosti pozri aj moje návrhy vo veci Grécko/Komisia (C-341/17 P, EU:C:2018:981, bod 53).

62. V súlade s tým je potrebné považovať pani Šenfeldeovú v konaní vo veci samej v okamihu, keď podala žiadosť o pomoc pre mladých poľnohospodárov podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013, ešte za „mladú poľnohospodárku" v zmysle článku 2 ods. 1 druhého pododseku písm. n) tohto nariadenia. Podľa údajov vnútroštátneho súdu bola totiž pani Šenfeldeová zaregistrovaná ako poľnohospodárka menej ako rok pred podaním jej žiadosti o podporu ako mladej poľnohospodárky. Pomoc pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov bola dokonca schválená až sedem mesiacov pred touto žiadosťou o podporu.[32] Preto nie je relevantné, či v tomto konaní je potrebné považovať za „dátum začatia pôsobenia"[33] registráciu pani Šenfeldeovej ako podnikateľky alebo čerpanie pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, keďže v každom prípade je medzi týmito udalosťami a žiadosťou o pomoc pre mladých poľnohospodárov doba kratšia ako 24 mesiacov.[34]

63. Z argumentácie Lotyšska ale vyplýva aj otázka, či podmienky na získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov týkajúce sa najmä veľkosti musia byť splnené už k dátumu začatia pôsobenia alebo či je postačujúce, ak sa potrebná veľkosť podniku dosiahne počas lehoty na podanie žiadosti o pomoc.

64. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že z nariadenia č. 1305/2013 nevyplýva, že by všetky podmienky na získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov museli byť splnené už k dátumu začatia pôsobenia. Nariadenie naopak obsahuje rôzne ustanovenia, ktoré stanovujú, že určité podmienky (napr. spôsobilosť potrebná na výkon zamestnania alebo dodržanie ustanovení o aktívnych poľnohospodároch) musia byť splnené počas určitej lehoty po schválení pomoci pre mladých poľnohospodárov.[35] To je v súlade s už uvedenou skutočnosťou, že prvé začatie pôsobenia mladého poľnohospodára je proces trvajúci určitú dobu.

65. Nariadenie č. 1305/2013 síce v tejto súvislosti neobsahuje žiadne údaje o dátume, v ktorom musí byť dosiahnutá veľkosť podniku potrebná na získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov. Je ale dôvodné vychádzať z toho, že táto podmienka nemusí byť splnená už k dátumu začatia pôsobenia, ale stačí jej splnenie k dátumu podania žiadosti. To je totiž okamih, v ktorom príslušný úrad skúma splnenie podmienok získania pomoci, s výnimkou podmienok uvedených v tomto bode vyššie, ktoré musia byť splnené neskôr.

66. Článok 19 ods. 1 písm. a) bod i) nariadenia č. 1305/2013 teda umožňuje, aby mladý poľnohospodár v prvých 24 mesiacoch po začatí svojho pôsobenia požiadal o pomoc pre mladého poľnohospodára, a to bez ohľadu na to, či v tomto období už získal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku podľa bodu iii).

[32] Pozri bod 24 vyššie a nasl.

[33] V zmysle článku 2 ods. 1 druhého pododseku písm. s) nariadenia č. 1305/2013, zmeneného nariadením 2017/2393 (bod 12 vyššie).

[34] V súlade s článkom 19 ods. 4 štvrtým pododsekom nariadenia č. 1305/2013, zmeneného nariadením 2017/2393 (bod 13 vyššie), členské štáty vymedzia v ich programoch rozvoja vidieka, aké úkony možno podľa článku 2 ods. 1 druhého pododseku písm. s) tohto nariadenia považovať za „úkon (úkony) súvisiaci (súvisiace) so začatím pôsobenia v podniku" a tým za „dátum začatia pôsobenia v podniku". Ak by si členské štáty zvolili v tejto súvislosti úkon súvisiaci so žiadosťou o pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, tak by týmto úkonom musel byť pravdepodobne deň schválenia (a nie deň podania žiadosti) tejto pomoci. V inom prípade by totiž dĺžka lehoty, ktorá by potom ešte zostávala na podanie žiadosti o pomoc pre mladých poľnohospodárov, závisela od dĺžky spracovania prvého návrhu správnymi orgánmi. Preto plynú aj lehoty, ktoré zostávajú príjemcovi podpory pre mladých poľnohospodárov na splnenie rôznych na to stanovených podmienok vždy až odo dňa vydania rozhodnutia o poskytnutí podpory (pozri bod 28 vyššie).

[35] Pozri bod 58 vyššie a v tejto súvislosti najmä poznámku pod čiarou 28 vyššie.

67. Na prvý pohľad tento výklad odporuje vyššie vysvetleným cieľom režimu podpory, ktoré vyplývajú najmä z rôznych prahových hodnôt výrobného potenciálu podniku.[36] Tento rozpor ale odpadá, keď sa suma, ktorú príjemca dostal ako pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, započíta do sumy, ktorú následne získa ako pomoc pre mladého poľnohospodára.

b) Započítanie sumy už poskytnutej v rámci pomoci pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov

68. Ako správne vysvetľuje Komisia, a nakoniec aj Lotyšsko, bola by kumulácia pomocí pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov a pre mladých poľnohospodárov v zmysle, že pre oba druhy pomoci by sa mohli úplne vyčerpať príslušné maximálne miery podpory a že takto získané sumy by sa mohli jednoducho sčítať, v rozpore s koncepciou týchto pomocí pre rôzne okruhy príjemcov a so zásadami efektívneho využitia prostriedkov a spravodlivého a účelného rozdelenia prostriedkov Únie určených na podpory.

69. Preto nie je prípustné, aby jeden a ten istý poľnohospodár získal v rámci pomoci pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov až do 15 000 eur a v rámci pomoci pre mladých poľnohospodárov až do 70 000 eur, t. j. spolu až do 85 000 eur.[37] To potvrdzujú aj ustanovenia týkajúce sa práva pomoci v Usmerneniach pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020, podľa ktorých môžu byť aj pomoci členských štátov pre mladých poľnohospodárov na jednej strane a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na druhej strane kombinované s pomocami pre tieto okruhy príjemcov podľa nariadenia č. 1305/2013 len dovtedy, kým sa neprekročia príslušné stanovené najvyššie sumy 15 000, resp. 70 000 eur.[38]

70. Z toho vyplýva, že v situácii, ako je v tomto konaní, v ktorej o pomoc podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013 žiada mladý poľnohospodár, ktorý už získal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku podľa písm. iii) tohto ustanovenia, sa musí suma získaná v rámci tejto pomoci odpočítať od sumy, ktorá má byť povolená v rámci pomoci pre mladých poľnohospodárov.

71. Takto sa zaručí neprekročenie maximálnej sumy podpory v rámci tejto pomoci, t. j. maximálne 70 000 eur. Pokiaľ teda poľnohospodár predtým už dostal 15 000 eur pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, môže teraz v rámci podpory pre mladého poľnohospodára získať už len maximálne 55 000 eur.

72. Podľa práva Únie teda môže pani Šenfeldeová v tomto konaní získať pomoc ako mladá poľnohospodárka, keď sa pri pridelení tejto pomoci započíta suma, ktorú už získala v rámci pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku.

[36] Pozri bod 46 vyššie a nasl.

[37] To sú podľa článku 19 ods. 6 v spojení s prílohou II nariadenia č. 1305/2013 (body 8 a 9 vyššie) horné prahové hodnoty, do ktorých môžu členské štáty tieto príslušné sumy pomoci stanoviť. Pri stanovení sumy podpory pre mladých poľnohospodárov sa musí zohľadniť aj sociálno-ekonomická situácia v oblasti programu. Podľa údajov vnútroštátneho súdu je v Lotyšsku stanovená maximálna suma pre mladých poľnohospodárov na 40 000 eur a maximálna suma pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov na 15 000 eur.

[38] Pozri body 18 a 19 vyššie.

c) Zmysel a účel pomoci pre mladého poľnohospodára

73. Toto riešenie, ktoré navrhuje aj vnútroštátny súd, zohľadňuje aj námietku, že jeden a ten istý podnik, resp. jeden a ten istý rozvojový projekt nemôžu byť podporované oboma druhmi pomoci, keďže sú určené pre rôzne okruhy príjemcov.

74. Týmto navrhnutým riešením sa totiž práve zabraňuje takejto dvojnásobnej podpore. V konečnom dôsledku totiž pripomína situáciu, v ktorej sa pomoc pre mladých poľnohospodárov nevypláca v jedinom kroku, ale postupne. Možnosť takéhoto vyplácania v splátkach je výslovne stanovená v nariadení č. 1305/2013.[39] Mladý poľnohospodár, ktorý najprv požiada o pomoc pre rozvoj mladého poľnohospodárskeho podniku a potom o pomoc pre mladých poľnohospodárov, takto v konečnom dôsledku nebude zvýhodnený, ale ani nezvýhodnený v porovnaní s mladým poľnohospodárom, ktorý v prvom kroku ihneď požiada o pomoc pre mladých poľnohospodárov.

75. Umožniť mladému poľnohospodárovi, aby aj po získaní pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku mohol požiadať o pomoc pre mladých poľnohospodárov, do ktorej sa potom započíta už získaná suma, okrem toho zohľadňuje životnú realitu mladých poľnohospodárov a je v súlade so zmyslom a účelom ich podpory podľa nariadenia č. 1305/2013.

76. Kritérium prvého začatia pôsobenia v rámci pomoci pre mladých poľnohospodárov teda predovšetkým nutne nevyžaduje, aby sa začatie uskutočnilo v novom, ešte neexistujúcom podniku. Ako vysvetľuje aj Komisia, je skôr možné a obvyklé, že mladý poľnohospodár pri svojom prvom začatí pôsobenia, tak ako pani Šenfeldeová v konaní vo veci samej, prevezme už existujúci podnik.

77. Ako ďalej tvrdia Komisia a pani Šenfeldeová a ako ukazuje aj skutkový stav v tomto konaní, je v takejto situácii aj pochopiteľné, že mladý poľnohospodár prevzatý podnik následne ďalej rozvíja a zväčšuje. Cieľom rozvoja podniku totiž je, aby z malého podniku mohol vyrásť väčší.

78. Pani Šenfeldeovej pritom zjavne až podpora pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku umožnila zvýšiť jej výrobný potenciál dostatočne na to, aby mohla splniť podmienku veľkosti pre žiadosť o pomoc pre mladých poľnohospodárov.[40] Podľa údajov vnútroštátneho súdu a účastníkov konania pani Šenfeldeová okrem toho v jej podnikateľskom pláne pre pomoc pre mladých poľnohospodárov uviedla, že chce v projekte začatom v rámci pomoci pre mladých poľnohospodárov a v cieli sledovanom týmto projektom (najmä rozšírenie stavu zvierat) pokračovať.

[39] Pozri odôvodnenie 17, ako aj článok 19 ods. 5 nariadenia č. 1305/2013 (body 4 a 8 vyššie). To, či je vyplácanie v splátkach povinnosťou alebo možnosťou, nie je zo znenia tohto ustanovenia úplne jasné. Okrem toho v tomto konaní nie je relevantné, či sú lotyšské ustanovenia, podľa ktorých sa pomoc pre mladých poľnohospodárov a pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov vypláca formou jednorazovej platby (body 21 a 23 vyššie), v tejto súvislosti v súlade s nariadením č. 1305/2013. Tieto vnútroštátne ustanovenia nemožno v žiadnom prípade vykladať, resp. uplatňovať tak, že v prípade relevantnom v tomto konaní neumožňujú úhradu pomoci pre mladých poľnohospodárov len z dôvodu, že poľnohospodár už predtým získal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku; pozri v tejto súvislosti aj bod 83 nižšie a nasl.

[40] Pani Šenfeldeová, ako aj Komisia okrem toho v ich písomných pripomienkach v tomto konaní zdôrazňujú, že v určitom čase lotyšské úrady zaviedli druh výberového konania na podanie žiadostí o získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov, a nebolo vopred úplne zrejmé, kedy sa toto výberové konanie uskutoční. Najmä pani Šenfeldeová na základe toho podľa všetkého tvrdí, že v čase požadovania pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku ešte nemohla predpokladať, či, resp. kedy bude môcť v budúcnosti žiadať o pomoc pre mladých poľnohospodárov. Ak je to pravda, čo musí preveriť vnútroštátny súd, nebolo by oprávnené vytýkať pani Šenfeldeovej v momente podania žiadosti o túto pomoc, že predtým najprv nepodala žiadosť o pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku.

79. Odopretie pomoci pre mladých poľnohospodárov mladému poľnohospodárovi v takejto situácii z dôvodu, že už predtým získal pre rovnaký podnik a rovnaký projekt pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku, by bolo v úplnom rozpore s cieľmi nariadenia č. 1305/2013 a s prioritami Únie pre podporu vidieka. Podľa článku 5 ods. 1 bodu 2 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 je totiž „zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh“ výslovne prioritou Únie pri rozvoji vidieka.

80. Mladých poľnohospodárov vo fáze začatia pôsobenia je preto potrebné skôr povzbudzovať, aby svoje podniky zväčšovali a ďalej rozvíjali a aby upravovali svoje pôvodné obchodné plány v tomto zmysle. To platí výraznejšie v prípade, keď mladý poľnohospodár, ktorý svoj podnik po získaní pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku ešte zväčší a splní kritériá pomoci pre mladých poľnohospodárov (vlastníctvo podniku, status aktívneho poľnohospodára, poľnohospodárstvo ako podstatná časť príjmov) [41], týmto spôsobom ešte viac prispeje k realizácii cieľov životaschopnosti a konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, ako aj ku generačnej výmene.

81. Umožniť mladému poľnohospodárovi v takomto prípade, aby po získaní pomoci pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku požiadal ešte aj o pomoc pre mladých poľnohospodárov, s ktorou sa potom započíta suma poskytnutá v rámci pomoci pre rozvoj, je okrem toho aj v súlade so skutočnosťou, že pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov sa môže kombinovať s mnohými inými opatreniami, napr. finančnými nástrojmi, ktoré uľahčujú prístup mladých poľnohospodárov k pôde a výrobným prostriedkom, ako aj začatie ich pôsobenia. [42]

3. Záver týkajúci sa prvej časti prejudiciálnej otázky

82. Z vyššie uvedeného vyplýva, že článok 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že poľnohospodára možno podporiť pomocou na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov podľa bodu iii), ako aj pomocou na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov podľa bodu i). Prvá aj druhá žiadosť o podporu sa pritom musia podať v lehote do 24 mesiacov odo dňa začatia podnikateľskej činnosti. Podpora získaná v rámci prvej pomoci sa započíta s podporou získanou v rámci druhej pomoci tak, aby sa neprekročila maximálna suma podpory na mladého poľnohospodára podľa článku 19 ods. 6 a prílohy II nariadenia č. 1305/2013.

[41] Pozri bod 47 vyššie.

[42] Pozri druhý odsek odôvodnenia 17 nariadenia č. 1305/2013 (bod 4 vyššie), ako aj odôvodnenie 8, článok 8 ods. 2 a prílohu I časť 1 bod 5 písm. b) vykonávacieho nariadenia Komisie č. 808/2014 zo 17. júla 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 (Ú. v. EÚ L 227, 2014, s. 18). Pozri aj oddiel 4.2.1. (s. 4 a 5) *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (bod 16 vyššie): „It is possible to combine some of the different support options under Article 19 within one supported project (i.e. integrated approach).“ A nakoniec aj Usmernenia pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 obsahujú vlastný odsek týkajúci sa podmienok, za ktorých možno takú kumuláciu pomocí, o akú ide v tejto veci, považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom, pozri bod 99 a nasl. Usmernení pre poľnohospodárstvo na roky 2014 až 2020 (bod 18 vyššie).

B. O miere voľnej úvahy členských štátov (druhá a tretia časť prejudiciálnej otázky)

83. Druhou a treťou časťou prejudiciálnej otázky sa vnútroštátny súd v podstate pýta,[43] či členské štáty môžu stanoviť, že mladý poľnohospodár, ktorý už dostal pomoc pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu iii) nariadenia č. 1305/2013, už nemôže dostať pomoc pre mladého poľnohospodára podľa bodu i) tohto ustanovenia.

84. Odpoveď na túto otázku je záporná.

85. Členské štáty síce môžu podľa judikatúry prijímať vykonávacie opatrenia k nariadeniu. Nesmú pritom ale obmedziť jeho priamu uplatniteľnosť, zastrieť jeho povahu ako práva Únie a musia zostať v medziach voľnej úvahy, ktoré im zverilo príslušné nariadenie.[44]

86. V tejto veci síce nariadenie č. 1305/2013 poskytuje členským štátom rôzne priestory na voľnú úvahu v súvislosti s obsahom ich programov na podporu vidieka, ako aj s vykonaním požiadaviek tohto nariadenia. Tieto priestory na voľnú úvahu, napr. v súvislosti s veľkosťou oprávnených podnikov alebo výškou pomoci,[45] majú členským štátom umožniť zohľadniť ich príslušné sociálno-ekonomické podmienky. Tieto priestory na voľnú úvahu sú ale vždy výslovne uvedené v nariadení č. 1305/2013 a netýkajú sa zásadných kritérií oprávnenosti mladých poľnohospodárov podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i). Tieto kritéria sú naopak taxatívne stanovené samotným nariadením.[46]

87. Členské štáty preto nemôžu odmietnuť poskytnúť podporu mladému poľnohospodárovi, ktorý spĺňa požiadavky podpory podľa článku 19 ods. 1 písm. a) bodu i) nariadenia č. 1305/2013.[47] V súlade s odpoveďou na prvú časť prejudiciálnej otázky musia ale pri poskytnutí tejto pomoci započítať sumu poskytnutú v rámci pomoci podľa bodu iii) tohto ustanovenia.

V. Návrh

88. Na základe už vyššie uvedeného navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol takto:

1. Článok 19 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1305/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že poľnohospodára možno podporiť pomocou na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov podľa bodu iii), ako aj pomocou na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov podľa bodu i). Prvá aj druhá žiadosť o podporu sa pritom musia podať v lehote do 24 mesiacov odo dňa začatia podnikateľskej činnosti. Podpora získaná v rámci prvej pomoci sa započíta s podporou získanou v rámci druhej pomoci, tak aby sa neprekročila maximálna suma podpory na mladého poľnohospodára podľa článku 19 ods. 6 a prílohy II nariadenia č. 1305/2013.

[43] V tretej časti prejudiciálnej otázky sa vnútroštátny súd pýta, či môže členský štát odmietnuť uplatnenie kumulácie podpory, ak nebolo dodržané poradie kumulácie stanovené v národnom programe rozvoja vidieka. Nie je úplne jasné, kam vnútroštátny súd touto časťou otázky smeruje, keďže nie je vysvetlené, aké poradie kumulácie je stanovené v lotyšskom programe. V konečnom dôsledku ide aj v tejto tretej časti o otázku, či ostáva členským štátom priestor na voľnú úvahu s cieľom stanoviť podmienky na získanie pomoci pre mladých poľnohospodárov.

[44] Rozsudky zo 7. júla 2016, Občina Gorje (C-111/15, EU:C:2016:532, body 35 a 36); z 30. marca 2017, Lingurár (C-315/16, EU:C:2017:244, body 18 a 19), a zo 7. augusta 2018, Ministru kabinets (C-120/17, EU:C:2018:638, body 31 a 32).

[45] Pozri v súvislosti s pojmom malých poľnohospodárskych podnikov článok 19 ods. 2 tretí pododsek nariadenia č. 1305/2013, v súvislosti so stanovením horných a dolných prahových hodnôt pre povolenie prístupu k podpore článok 19 ods. 4 tretí pododsek a v súvislosti s výškou pomoci článok 19 ods. 6 (bod 8 vyššie).

[46] Pozri bod 40 vyššie a nasl.

[47] Pozri v tomto zmysle aj rozsudok z 25. októbra 2012, Ketelä (C-592/11, EU:C:2012:673, bod 41 a nasl.).

2. Ak mladý poľnohospodár do 24 mesiacov po začatí jeho podnikateľskej činnosti splní všetky podmienky na poskytnutie pomoci na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov stanovené v článku 19 ods. 1 písm. a) bode i) nariadenia č. 1305/2013, členské štáty mu nemôžu odmietnuť schváliť túto pomoc z dôvodu, že v rovnakom období už dostal pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malého poľnohospodárskeho podniku podľa bodu iii) tohto ustanovenia.